העולם הזה

בלי משוא פנים.

רחוב גליקסון 8, תל־אביב, טלפון 26785, ת. ד. 136. מען למברקים: „עולמפרס".
המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.
דפוס משה שחם בע"מ, ת"א, טל. 31139.
מהפצה: דוד שופל ובניו, תל־אביב.
הסערכת איננה אחראית לתוכן המודעות.

העורך הראשי:
אורי אבנרי

ראש המערכת:
שלום כהן

עורך משנה:
רוב מיטן

עורך כיתוב:
סילבי משת

עורך תבניות:
זאי

כתב בכיר:
אלי תבור

צלם המערכת:
אריה פרז

חברי המערכת:
משה ברי־רויון, שייע נלוי, לילי נלילי, רויז הורוביץ, רותי רוה, אברהם חרמון, יוסף אבו־חמדי, אביבת פסו, שמוס פינגו, שלמה פרז.

העתון הנקרא ביותר במדינה

לילי בי.

מכתבו של מארק חלאסקו, המתפרסם בגליון זה, הוא מיסמך המעורר למחשבה. בסופו של דבר מסתובבת כל הפרשה סביב לנקודה שלא הוזכרה בכתבת העולם הזה לפני שבוע, וגם לא במכתבו של חלאסקו עצמו. אין היא נוגעת לו, אלא לנו.

האם מדינת ישראל מסוגלת לקלוט אדם שאינו יהודי?

ביחס בו נתקל חלאסקו במקומות שונים בארץ, ושהשתקף בלי ספק גם באינפורמציה שנמסרה להעולם הזה ממקורות מסויימים, יש הרבה מן השנאה המסורתית של יהודי מזרח־אירופה לעמי־הרוב בארצות מולדתם הקודמת. שנאה זו זרה למציאות הארץ ול־צרכיה — אך היא עדיין קיימת, באופן תת־הכרתי.

פעם אפשר היה לחלום כי מדינת ישראל תהפוך, בבוא היום, לארץ־מקלט של כל אנשי־הרוח החופשיים, שאינם יכולים לפעול במולדתם, בלי הבדל של גזע, אומה והשקפה מדינית. חלאסקו יכול היה להיות סנגור ראשונה של קיבוץ־רוחות עולמי כזה. אולם ישראל נכשלה כלפי חלאסקו, כפי שנכשלה כלפי הרבה לא־יהודים אחרים, פחות ידועים, שבאו בעשור הראשון לארץ — ונפלטו ממנה. חוסר־הסובלנות לסגנון־החיים של בני־עמים אחרים, דעות קדומות ושנאות תורשתיות, מנעו את קליטתם של אנשים כאלה.

זהו למעשה חוט־השני העובר בין פרשת חלאסקו, לבין רבות מן הפרשות האחרות הנידונות בגליון זה — פרשת משלוח הנשק לגרמניה, פרשת פעולת־הדיכוי של הממשל הצבאי, ועוד. כולן מסתובבות סביב ציר מרכזי — חוסר קביעת הזהות של המדינה, שאינה יודעת אם היא יהודית, או עברית, אי ישראלית.

★ ★ ★

אותה בעיה, בצורה הפוכה, התעוררה ה־שבוע, כאשר אחד מידידי, מן העסקנים ה־ישרים של מפא"י, התלונן באוזני על ש־השתמשתי במושג „אנטי־שמים" נגד יוזמי תוכניות המלחמה נגד הערבים וכיבוש ה־ארצות השכנות (במאמרי: „תוכנית נהלל").

המושג „אנטי־שמיות" משמש, בדרך כלל, במונח נרדף ל„שנאת יהודים". אולם זוהי טעות שכדאי לשרש אותה. המונח נוצר ב־גרמניה אחרי 1870, בידי אנשים בעלי הש־קפת־עולם גזענית, שסברו בטעות כי קיים גזע „ארי", הוא הגזע העליון, ועל כן חיפ־שו מושג גזעי מנוגד ונחות. מכיוון שקשה לטעון כי היהדות היא גזע, החלו מדברים על גזע „שמי", השפל מכל שפל.

„אנטי־שמים" אלה רק שכחו, כי רוב ה„שמים" בימינו הם בני העמים הערביים, וכי על כן אנטי־שמיות כוללת גם אנטי־ערביות. מאז קום הציונות השתדלו אויבי־היהודים, בדרך כלל, דווקא להיעזר בער־בים. כך נוצרה התופעה של אנטי־שמי חו־בב־ערבים, כמו היטלר. זהו כמובן אבסורד לשוני.

אני מציע, על כן, לקרוא לדברים בשמם הנכון. שונאי היהודים בעולם הם אנטי־יהודים, ושונאי הערבים אנטי־ערביים. ואילו המושג „אנטי־שמי" פירושו אדם המתנגד לכלל השמיים, היינו לכל העמים הדוברים שפות שמיות (כגון עברים, ערבים, חבשים ועוד). מכיוון שבימינו טובת העמים האלה דורשת את השתלבותם ההדדית לגוש חזק ומלוכד, אני מרשה לעצמי להשתמש במושג אנטי־שמי כדי לציין אדם המתנגד ליחסי־שלום ושותפות בין העמים השמיים, מחר־חר מלחמה ביניהם ומסיך לשנאה הדדית בי־ניהם.

זהו ציון של השקפה, ולא של אופי. אנטי־שמי במובן זה אינה מילת־גנאי כש־לעצמה. הדבר תלוי בהשקפה.

★ ★ ★

בצאתו מן הארץ אמר שמעון פרס, ב־קשר עם פרשת הנשק, כי „משרד הבטחון אינו נוהג להגיב על פרסומי דר שפיגל".

דר שפיגל הוא הגדול והחשוב בשבועוני־החדשות בגרמניה. יש לו השפעה גדולה ב־אירופה. מדוע מצא שמעון פרסומת צורך להעליב אותו בצורה כה גסה?

הסיבה נעוצה בחטא קדמון: דר שפיגל יצא בשנה שעברה במאמר גדול בשבח ה־עולם הזה ומדיניותו, גינה בחריפות את יחס הממשלה כלפינו.

★ ★ ★

מדוע הוצאה ההוראה האוסרת פירסומים על העליה?

השבוע יצא המרצע מן השק. קבע מזכיר הממשלה כתריאל כץ, האיש שחתם על ה־הוראה, בשיחה עם סופר ידיעות אחרונות: „אי־אפשר היה לסמוך על הסכם־ההשתקה של ועדת־העורכים, כי „ועדת־העורכים, בהרכבה הנוכחי, אינה חולשת על כל העתונים. תבין אותי מבלי שאפרש!"

אין צורך לפרש. יש עתון אחד שאינו חבר בוועדה זו: העולם הזה.

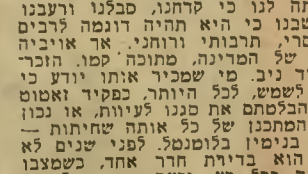

מכתבים

מדליון על קרן הצבי

פרשת מדליוני הנחושת ו„מצח הנחושה" של מפיציהם (העולם הזה 1134) נרמה לי מבוכה רבה. אודה על האמת כי ביהודים טובים רבים אחרים, התקשרתי עם החברה המפיצה את המדליונים, וחתמתי על הסיד־רה בולה. הפרשה, שהועלתה בכמה עתונים, העמידה אותי על האפשרות כי אפילו הערך הנקוב על גבי המטבעות הינו מופרז. וכך יימצא כי לא רק את כספי הפקדתי, אלא פשוט שם אני את רכושי על קרן הצבי.

יהודה שאלתיאל, ירושלים

הישנה דרך משפטית לתבוע את האחראים על מעשה הנבלה, ואם כן — איך?

י. בן־יהודה, תל־אביב

הקורא בן־יהודה יכול להגיש באמצעות עורך־דין תביעה אזרחית נגד חברת המדל־ונים והמסבעות, לזכות בפיצוי על ההפסד שנגרם לו.

הנני מרכין את ראשי בפני שני המאמרים בהם הוקעתם את הזוהמה, הסרחון, השחי־תות והמעילות אשר שמם „ועדת העשור" (העולם הזה 1132, 1133). אמת, לא חשבנו כי אנחנו מסוגלים לרדת לתהום כה עמוקה. כי המדינה שלנו היא בבת־עיננו, וזכות גדולה היתה לנו כי קרחנו, סבלנו וערבנו למענה. חשבנו כי היא תהיה דוגמה לרבים במובן מוסרי, תרבותי ורוחני. אך אויביה ומשחיתיה של המדינה, מתוכה קמו. הזכר־תם את דוד נין. מי שמכיר אותו יודע כי הוא יכול לשמש, לכל היותר, בפקיד ואטום בבנק. לא הבלטתם את סגנו לעיוות, או נכון יותר את המתכנן של כל אותה שחיתות — הלוא הוא בניסין בלומנטל. לפני שנים לא רבות נר הוא בדירת חדר אחד, כשמצבו הכלכלי היה בכל רע. וכעת — נא לבקרו בבית החרש והמהודר שרכש לו. נא להכיר את המכונית החדשה, שרק לפני כמה שבועות קנה לעצמו. נא להכיר את רמת חייו. האם לכך מספיקה משכורת של פקיד ממשלתי? תמהני.

בנימין טננבוים, תל־אביב

מתוך מעז

... בהמשך לדבריה של בתיה כהנה, אודות אישיותו המתוסבכת של מרדכי שולמן (ה־עולם הזה 1131), רציתי להעיר כי היא אמנם צודקת, אולם מרבית דבריה לא מו־בנים לרוב־הנכם של אנשי המשטרה. חסרים להם שם פסיכולוגים־יועצים ומאוד חבל. צריך אחרי הכל להבין את מרדכי שולמן, ולהכניסו לפסגרת חיובית רציונלית. ומהעז יצא מתוק.

צבר, תל־אביב

לפרשת „שולמן ישלם", יש לי בשורה משמחת עבור קוראיכם. ניתנה הרשות לי־צאתו לחוץ לארץ לטיפול. מומחה שבדק אותו אמר כי יתכן ויתכן להסכו לאדם מועיל לחברה, בעקבות טיפול זה.

מרדכי שלמה, תל־אביב

בתי־ידיעבציבור

כל המושחתים, המועלים ועושי־המעשים־המנוסים מהסוג הסכובר ביותר, זכו שתמי־נותיהם יתפרסמו בעתונכם — פרט לאחד:

נחום

מזכיר מועצת הפו־עלים בכפר סבא, ה־חשוד במעשים מגו־נים בילדות בנות 12 (העולם הזה 1133). נחום דוד קופח על־ידכם, ווהותו אינה ידועה בציבור.

אנב: מרוע קיפח־תם את אשת שר המסחר והתעשיה, שושנה ספיר, שהי־תה הראשונה שהעי־זה לשאול את חברה במזכירות מפא"י ב־כפר סבא, דוד נחום, את השאלה: „אינך בוש להציג את מו־עמדותך לתפקיד מז־כיר מועצת הפועלים?" הוא לא בוש. מי ש־חזק יותר מן השר, לא יראה חולשה בגבי אשתו.

א. מילר, כפר־סבא

תמונת מזכיר מועצת פועלי כפר־סבא, נחום דויד, ראה תמונה.

עסק משגשג

ניצולי השחיטות בתערוכה החקלאית (ה־עולם הזה 1134), הדהימו אותי. באחד ש־סייר בתערוכה פעמים רבות, והיה מעורב בה בפועל, לא יכולתי להאמין למקרא עיני. ערכתי חקירה סדרטית, ונוכחתי כי קלעתם הרבה לפני המטרה. האמת היא הרבה יותר נוראה...

יחמיאל ק., גבעתיים

... אמרתי מזמן כי החקלאות במדינה היא עסק מכנים.

ישראל מנקס, פתח־תקוה

עם נעילת התערוכה החקלאית 1959 ב־ראשון לציון, צומת בית־דגון, הנני למלא חובה נעימה ולהודות לכם על שירותכם הנאמן והמסור בהבאת דבר התערוכה, באמ־צעות עתונכם, לקהל אוהדי הארץ.

מנהל התערוכה, א. צורף, תל־אביב

רשות פוליטית

לפני כחודשיים נכנס קרוי, מנהל בית־הקפה נמנסיה בריאלית ראשון לציון, והציג בפנינו בחור ובחורה מסויימים. ביתתנו, שמינית תיכון, שעמדה בפני בחינות הבג־רות המתקרבות, הוכרחה להפסיק שעור חשוב באמצעו כדי לשמוע מה בפי שני הצעירים. הבחור הציג עצמו כנציג חוג מסויים בארץ, הדוגל באיחודם של כל המיעוטים במזרח התיכון, כנגד הלאומנות הערבית.

חשבונו לא היה מורכב. קיימים במרחב 54.7 מיליון בני מיעוטים שונים, מהתורכים (21 מיליון) ועד הבוהטים (0.25 מיליון) — לעומת 50 מיליון הערבים. הצעתו: לחתאחד עם בני־המיעוטים הלא נגד הלאומיות הער־בית. בסיומה של ההרצאה ביקש מאתנו ה־צעיר להצטרף לחוגו, לסייע להם בכספ כדי להוציא בפאון משלהם.

אינני רוצה להתחוכח עם בני חוג זה. רצוני רק לדעת באיזה זכות ניתנה לצעיר זה הרשות להרצות הרצאה פוליטית באמצע השיעור. אני בטוח, כי המנהל לא היה נותן רשות זו לכל נציג של מפלגה או תנועה אחרת.

תלמיד שמינית ריאלית, ראשון־לציון

חי בין המתים

מקודם הייתי חי ואחר כך נם מת הייתי. או שנשרפתי במשרפות, או שנהרגתי אחרי תקומת מדינת ישראל. והנני חי מחדש לאחר תקומתי מן המתים ובני אדם, השייכים לדת מסויימת, אינם רוצים להשתוות עמי מפני־כן. למה? מדוע? מי אני, בבקשה?

אולי יוכל „העולם הזה" לענות על שאלתי לפני שאעוזב את העולם הזה.

מי־זה־אני, ירושלים

כניסה חפשית

נוכחתי בהצגת הסרט „ריפיפי", באולם ה־קולנוע המקומי במושב שחר שבחבל לכיש. עש־רות ילדים בניל בית־הספר נכתו באולם, למרות האיסור המ־פורש של המועצה לבקורת סרטים ו־מחזות, שהנבילה את הסרט רק למבו־גרים. זוהי תופעה מעציבה מאוד. שי־איש אינו דואג ל־שרשה. בעל מכונת־הקולנוע, המניע ל־מקום כדי לעשות רווחים בעיקר, כ־נראה שאינו נותן דעתו לכך.

אוזן

האין מי שישניח כי ילדים בניל בית־ספר לא יזכו לכ־ניסה חופשית. לסרטי מין ופשע, בפקופות בהם אין המשטרה משנחת?

יעקב אוזן, כרכור

בקורי־רוח, ניגוב הירוקות

כמעט לבטח אשכר לומר שחלק הארצי של אלפי היהודים, שבאו להזות במשתק הנספרת הישראלית נגד נבחרת פולין (העולם הזה 1134), היו מוכנים לוותר בשמח על התענוג לראות, בפעם הראשונה אחר אלפיים שנה, את 11 נציגי נבחרתה הלאומית של ישראל הריבונית, אילו ידעו על הרקבון העמוק בו שקוע הכדורגל הישראלי. אכן, כמויות רבות של רמע הורידו בעת ששמעו הם, יהודי פולין, את ההמנון הלאומי של ישראל, אולם כמויות גדולות יותר של רמע, הורידו בעת ישבו על ה„שבעה".

מעניין לדעת אם חרפת פולין תהווה ברגיל חוליה נוספת בשרשרת הבזיונות הלאומיים, או שסוף־סוף הניעו הבוסים ל־הכרה כי הגיע הזמן לסגור את השרשרת, להתחיל בקורי־רוח לנגב את היריקות ולהח־סיר, פתוך רצון כן, לטיפוחו של הספורט הישראלי בלבד.

יצחק הללי, ירושלים

איכה הובסה נבחרתנו / בעיר־ברבתי ווורשא. / ל־עג ולקלס היינו / לכל עובר ושב.

... תבוסה אחר תבוסה הובסנו / בגל רשלנות פושעת. / אוי, כי לואת הנענו / בגל התאחדות נבערת מדעת. / עורי אוהדי הכדורגל, / לחציל הספורט בישראל. / בעטו ראשי ההתאחדות ברגל. / כי הספורט יינאל.

מ. מ., תל־אביב

קריאה דחופה

רוחי נשברה עלי ואומץ ליבי פג. אני יושב בבית הסוהר בדמון כבר כמעט חמש שנים, ונדמה לי שהגיע הזמן לשחרר אותי מהדאגות בו אני שרוי. אינני מאמין כי אוכל להחזיק כאן עוד מעמד. אני דואג לשלום אשתי וילדי, והדבר אינו נותן לי מנוח. אהיה נלוי־לב: לא אוכל להחזיק בכך עוד זמן רב. מוכרחים לעשות משהו למעני שחרורי. יש לי אשה עניה שהיא זקוקה לי, ואני רוצה להיות אתה ולעזור לה. קיפחתי את בריאותי בבית הסוהר. אינני יכול יותר. אני מקווה שתעזרו לי ותעוררו את דעת הקהל למעני ולמען משפחתי.

שאול נחמיה, דמון, חיפה

יד אחת

עוד לעניין השחיתות (העולם הזה 1134): באם לא יצליחו להוכיח בבית המשפט כי באילת ובבני־ברק ק־יימת שחיתות, באה הנימסטריה ומוכיחה את ההיפך. כי „הע־רים בני ברק ואילת (1136) — „זה ש־חיתות" (1136). וב־סירה ונשאלת השא־לה „מהי שחיתות?" (1136) — „העיר אילת בנגב שלנו" (1136). או „אין כ־זיוף תעודות הבג־רות" (1625) — „בית הספר מונטיפ־יורי בתל־אביב" (1625).

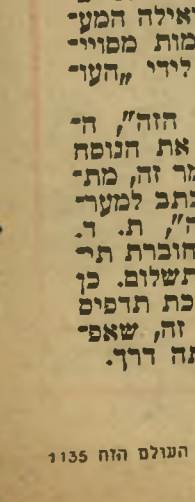

שיקה

אנב שמחם לב ל־קשר שקשרו צבי טוב ובן אפרים? „צבי בן אפרים" (485) „ועורך דין צבי טוב" (485), עשו יד אחה

אורי שיקה, חיפה

במקום פוטוגניות, דם

אינני מסכים עם הקוראה יערית (העולם הזה 1130). אינני חושב שכדאי לצרף תמו־נות למכתבים. ובדאי אפילו שהמערכת תי־מנע מהדפסתו. תמונות אלה מקילות את ה־עבודה על אנשי מנגנון החושך...

קורא המעוניין בעילום שמו, חיפה

יופי, לקוראה יערית יש דם. היא דווקא לא נראית הכי־טוב, אבל היא לא חושבת להראות כך בעתון. אני דווקא לא הכי מכו־ערת, אבל מה לעשות— אני לא פוטוגנית. וחוץ מזה אין לי דם.

יפה ליביביץ, גבעתיים

„דגל חדש"

לפני חודשיים פירסמה מע־רכת „מאן מודרן", עתונו של ז'אדפול סארטר בפא־ריס, מאמר מקיף של עורך „העולם הזה", שהועתק ב־„העולם הזה" (1029) תחת הכותרת „דגל חדש".

עתה הדפים העתון את ה־מאמר הזה בחוברת מיוח־דת, שהופצה בקרב חוגי ה־אינטליגנציה הצרפתית. ב־רוב אדיבותה הואילה המע־רכת להמציא כמות ממוי־מת של טפסים לידי „הע־לם הזה".

קוראי „העולם הזה", ה־מעוניינים לקבל את הנוסח הצרפתי של מאמר זה, מת־בקשים לפנות בכתב למער־כת „העולם הזה", ת. ד. 136, תל־אביב. החוברת תי־שלח להם ללא תשלום. כן נמצא בידי המערכת תדפים אנגלי של מאמר זה, שאפ־שר להשיגו באותה דרך.